

Granskning av hemsjukvården

Granskningens inriktning

EY har på uppdrag av stadens förtroendevalda revisorer granskat hemsjukvården. Syftet har varit att bedöma om äldrenämnden vidtar adekvata åtgärder för att uppnå en ändamålsenlig styrning, uppföljning och intern kontroll av hemsjukvården.

Bakgrunden till granskningen är att nettokostnaden för hemsjukvård ökade mellan 2015 och 2017. Ökningen är särskilt kraftig från och med mars 2017, då hemtjänst och hemsjukvård integrerades för alla leverantörer.

lakttagelser och slutsatser

Den sammanvägda bedömningen är att äldrenämnden inte har vidtagit tillräckliga åtgärder under 2017. Styrningen genom nuvarande förfrågningsunderlag och ersättningsmodell är inte ändamålsenlig, och uppföljningen och den interna kontrollen är inte tillräcklig.

Enligt nämndinitiativ 2016 om att arbeta fram beslutsunderlag för att integrera hemsjukvård med förfrågningsunderlag/uppdrag för hemtjänsten skulle återkopplingen innehålla bl.a. ekonomiska konsekvenser. Av granskningen framkommer att det saknas ett dokumenterat beslutsunderlag som belyser olika alternativ inklusive kostnadsberäkningar samt riskanalys inför beslutet att integrera hemsjukvård och hemtjänst i ett samlat förfrågningsunderlag.

Äldrenämnden har dock tagit del av en konsultrapport som pekar på en risk för att volymen delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser ökar vid åtstramning av beviljade hemtjänstvolym. Äldrenämnden rekommenderades i den rapporten att säkerställa kontinuerlig uppföljning av hälso- och sjukvårdsinsatser och att utveckla en åtgärdsplan om den delegerade hälso- och sjukvårdstiden ökar markant hos utförarna.

Av äldrenämndens verksamhetsplan 2017 framgår att det finns en viss osäkerhetsfaktor i vilka effekter som det integrerade uppdraget kommer att få och det anges vara av största vikt att följa upp verksamheternas utveckling kvalitativt och kostnadsmässigt.

I maj behandlade äldrenämnden delårsrapport 1 som visade att antalet utförda hemsjukvårdstimmar ökat markant från mars 2017 och att utfallet 2017 förväntades överstiga budget med 12,7 mnkr. Enligt rapporten var den mycket kraftiga ökningen förvånande och krävde en djupare genomlysning (*än vad som var möjligt att genomföra i samband med delårsrapporten*). Uppdrag gavs därför till förvaltningen att återkomma med en uppföljning av volymutvecklingen inom hemsjukvården. Även kommunstyrelsen beslutade om flera översyner.

I september tog äldrenämnden del av rapport om volymutvecklingen, återrapportering till kommunstyrelsen samt delårsrapport 2. Förvaltningen fick i uppdrag att fortsätta utreda förslagna utvecklingsområden/åtgärder, däribland att göra en översyn av möjligheten att styra hälso- och sjukvårdsuppdragen, utveckla metoder för granskning av leverantörernas inrapporterade timmar och att utreda en annan ersättningsmodell, byggd på nivåer av vårdbehov istället för utförda timmar. Bedömningen är att dessa åtgärder är sådant som borde ha belysts i ett beslutsunderlag inför beslutet om att integrera hemtjänst och hemsjukvård i ett gemensamt förfrågningsunderlag.

Äldrenämnden har inte genomfört någon dokumenterad riskanalys med bedömning av vilka konsekvenser förändringarna skulle kunna komma att få för brukarna. Syftet med förändringen var valfrihet samt att höja kvaliteten för den enskilde genom att integrera hemtjänst och hemsjukvård för alla leverantörer.

Granskning av hemsjukvården

FORTSÄTTNING

Av granskningen framgår att valfriheten i delar av kommunen är begränsad. Vidare framkommer att flera privata utförare efterhand har valt att inte vara verksamma på landsbygd och natt, vilket har medfört att enskilda har behövt byta utförare. Det framkommer också att leverantörerna i begränsad utsträckning arbetar förebyggande. Volymen hemsjukvård kan komma att fortsätta att öka eftersom hälso- och sjukvårdsriktlinjerna ännu inte fullt ut följs. Informationsöverföringen mellan region och kommun är inte heller tillfredsställande, vilket innebär risker för patientsäkerheten.

Granskningen visar att sociala nämndernas förvaltning respektive utförare delvis framför olika bilder av vad volymökningen beror på. I en rapport om volymutvecklingen uttrycker förvaltningen att ersättningsmodellen medför att utförarna kan utföra hemsjukvårdsinsatser i den omfattning de själva väljer, dels utifrån patientens behov, dels utifrån företagets behov av intäkter.

Granskningen indikerar att det kan förekomma att utförare inte alltid tar initiativ till att avsluta hemsjukvårdsinsatser, trots att bedömningen är att behov inte längre föreligger.

Det kan konstateras att nuvarande förfrågningsunderlag bygger på en stor tilltro till leverantörernas förmåga att bedöma och utföra hemsjukvård samt tillit till att rätt antal timmar rapporteras. Uppföljning av utförd tid gentemot behov på detaljnivå är inte möjlig vilket gör det svårt för äldrenämnden att bedöma leverantörernas arbete samt att säkerställa korrektheten i inrapporterade timmar.

Nuvarande förfrågningsunderlag har visat sig vara kostnadsdrivande och budgeten har överskridits, samtidigt som flera leverantörer har avslutat hela eller delar av sina avtal med äldrenämnden, till synes av ekonomiska skäl.

Rekommendationer

Vid granskningstillfället pågår ett utvecklingsarbete vad gäller förfrågningsunderlag och ersättningsmodell. Utifrån vad som framkommit i granskningen rekommenderas äldrenämnden att skyndsamt vidta följande åtgärder:

- ▶ Säkerställ att beslutsunderlag inför beslut om förändrade förfrågningsunderlag innehåller konsekvensbedömningar inklusive kostnadsberäkningar av olika alternativ.
- ▶ Inför beslut om förändrade förfrågningsunderlag: genomför och dokumentera riskanalyser som sedan ligger till grund för uppföljning och intern kontroll.
- ▶ Säkerställ löpande uppföljning av volym- och kostnadsutveckling och besluta om åtgärder vid avvikelser.
- ▶ Säkerställ att riktlinjerna för hälso- och sjukvård följs.
- ▶ Vidta tillsammans med regionen åtgärder för att förbättra informationsöverföringen.

Revisionen har överlämnat revisionsrapporten till kommunfullmäktige. Rapporten är publicerad på stadens hemsida www.vasteras.se.

För ytterligare information, kontakta Revisionens ordförande Ulf Höglund tfn: 0705-19 14 00 eller revisionssekreterare A Björnsson tfn: 021-39 29 21.